

Ramverk för fördelning av statsbidrag till friluftslivets organisationer

1. Syfte

Syftet med detta ramverk är att beskriva hur Svenskt Friluftsliv i sin uppgift att fördela statsbidrag till friluftslivets organisationer tolkar **Förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftorganisationer** (förordningen).

Vidare ska ramverket ge ett underlag för en fördelningsmodell för statsbidrag som utgår från förordningen, inklusive grunder för kvalificering av bidragsberättigade friluftorganisationer.

2. Definition av en friluftorganisation

Enligt förordningens paragraf 4 är det enbart friluftorganisationer som kan komma i fråga för stöd enligt förordningen. Det gäller såväl organisations- som verksamhetsbidrag. Definitionen av vad som anses utgöra en friluftorganisation är därför av stor vikt.

2.1 Förordningstext

Nedanstående är hämtade från förordningens paragraf 3. Definitioner:

Friluftsliv: vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling,

Friluftorganisation: en ideell organisation där huvudändamålet för organisationens verksamhet eller ändamålet för en väsentlig del av verksamheten är att bedriva eller främja ett långsiktigt hållbart friluftsliv,

2.2 Tolkning av begreppet friluftsliv

Friluftsliv äger alltid rum utomhus. Vistelse i naturen är en väsentlig del av friluftsliv, därför kan vistelser eller aktiviteter i rena stadsmiljöer inte räknas som friluftsliv. Däremot kan friluftsliv gärna utövas i stadsnära naturmiljöer som större parker eller grönområden.

Även vistelser i naturen som inte har naturupplevelse och välbefinnande som uttalat syfte kan räknas som friluftsliv. Om kriterierna i övrigt är uppfyllda kan vistelser med andra syften, exempelvis men inte begränsat till, jakt, fiske, träning av hundar, paddling, cykling eller skidåkning utgöra friluftsliv.

En vistelse som anses utgöra friluftsliv kan innefatta tävlingsmoment, men vistelsen får inte vara organiserad med tävlingsmoment som grundläggande förutsättning. Detta utesluter, förutom idrottstävlingar, exempelvis motionslopp, golfspel, paintball och jaktsskytte. Inte heller här spelar intentionen någon roll. Det är inte deltagarens avsikt att tävla eller inte som avgör. Det är vistelsens organisering som avgör om det anses vara friluftsliv eller inte.

2.3 Tolkning av begreppet friluftorganisation

En friluftorganisation som ska ta del av statsanslag från Svenskt Friluftsliv måste vara en ideell förening. Det är den enda formen av ideell organisation som kan uppfylla förordningens krav på att vara demokratiskt uppbyggd och öppen i fråga om medlemskap.

Med organisation i detta sammanhang avses den samlade organiseringen på nationell, regional och lokal nivå. Det gäller även om denna är uppdelad i olika juridiska personer. För att olika juridiska personer ska anses vara en organisation ska det finnas någon form av stadgemässig gemenskap. Det kan exempelvis vara att olika juridiska personer regleras i samma stadga eller att det finns krav på att anta någon form av normalstadga för att ingå i organisationen.

En organisations huvudändamål är det som framgår av stadgan. En friluftsförbundets huvudändamål kan lika gärna vara att bedriva/organisera friluftsliv som att främja/skapa förutsättningar för att människor ska (kunna) utöva friluftsliv. Organisationen ska kunna styrka att huvudändamålet också är omsatt i organisationens praktik. Det vill säga att resurser till största delen används till ändamålet, att verksamheten som bedrivs till största delen ligger inom ändamålet etc.

Även organisationer som har annat huvudändamål än friluftsliv kan vara friluftsförbund. Det förutsätter dock att ändamålet för en väsentlig del av verksamheten utgörs av att bedriva och/eller främja friluftsliv. Med ändamålet för en väsentlig del avses att ett i stadgan beskrivet ändamål som omsätts i verksamhet som omfattar minst 20 procent av organisationens totala verksamhet. Organisationen ska på samma sätt som ovan kunna styrka att ändamålet för den väsentliga delen är omsatt i organisationens praktik.

Med långsiktigt hållbart friluftsliv menas ett friluftsliv vars utövande inte äventyrar framtida generationers möjlighet att utöva friluftsliv.

Det är organisationen som har bevisbördan att visa att den lever upp till kriterierna för att vara friluftsförbund. Det sker genom rapportering enligt en av Svenskt Friluftsliv fastställd rapporteringsmall. Rapporteringen kan vara föremål för revisors granskning.

3. Förutsättningar för bidrag till friluftorganisationer

3.1 Strukturella förutsättningar

Texten i förordningens paragraf 4:

Bidrag får lämnas till en friluftorganisation som

- 1. är riksomfattande med
  - a) ett lokalt eller regionalt förankrat föreningsliv i minst tio län, eller*
  - b) en verksamhet som är av allmänt intresse för hela samhället och inte endast lokalt,**
- 2. bedriver verksamhet i Sverige sedan minst tre år före det datum då ansökan om bidrag lämnas in,*
- 3. är självständig och demokratiskt uppbyggd, och*
- 4. i fråga om medlemskap är öppen för alla människor.*

För att anses vara riksomfattande krävs att organisationen kan visa att den genom regionala eller lokala ideella föreningar i stadsegemenskap med säte i minst tio olika län bedriver verksamhet.

Med verksamhet av allmänt intresse för hela samhället avses en verksamhet som klassas som friluftsliv och som inte bedrivs av någon annan organisation i landet. Verksamheten ska omfatta minst 1 000 medlemmar och det ska framgå av stadgan eller på annat sätt att verksamheten bedrivs i flera län.

För att uppfylla kravet på att vara självständig och demokratiskt uppbyggd, ska organisationen vara en ideell förening och ha stadgar som klargör att styrelsen endast kan väljas av medlemmarna eller av medlemmar utsedda företrädare/fullmäktige. Organisationen ska genomföra styrelseval minst vart fjärde år.

För att uppfylla kravet på att ha ett öppet medlemskap ska organisationen ha en stadga som visar att föreningen inte får vägra någon inträde eller utesluta någon som delar föreningens målsättning och följer dess stadgar. En förening som har medlemsantagning efter godtyckliga eller diskriminerande grunder eller har sådana regler att endast en mycket begränsad krets av personer kan bli medlemma anses inte uppfylla kravet för öppet medlemskap. Det ska vidare stå en medlem fritt att när som helst lämna organisationen och avsäga sig sitt medlemskap.

3.2 Verksamhetsmässiga förutsättningar

Text i förordningens paragraf 5:

För att få bidrag krävs att friluftorganisationen

- 1. värnar det enkla, naturnära och långsiktigt hållbara friluftslivet,*
- 2. främjar hälsa och goda möjligheter att utöva friluftsliv,*
- 3. främjar ett tryggt och säkert friluftsliv,*
- 4. bidrar till att utveckla barns och ungdomars intresse för motion och friluftsliv, eller*
- 5. verkar för ökad kunskap om och hänsyn till natur- och kulturmiljön samt allemansrätten.*

De organisationer som söker statsbidrag lämnar årligen en redogörelse för hur de i sin verksamhet arbetar med ett eller flera av ovanstående kriterier. Svenskt Friluftsliv kan komma att utveckla ett särskilt rapporteringsformat för att förtydliga kravet och förenkla organisationernas rapportering.

3.3 Villkor för paraplyorganisationer

En paraplyorganisation definieras som en förening med andra föreningar som medlemmar, utan att dess medlemsföreningar har stadgemässig gemenskap.

Förordningen möjliggör att sådana kan kvalificera sig som bidragsberättigade friluftslivsorganisationer under förutsättning att organisationen är en friluftslivsorganisation och att *en övervägande del av medlemmarna* (förordningens paragraf 6) utgörs av friluftslivsorganisationer enligt förordningens krav. Kravet innebär att mer än hälften av medlemsorganisationerna ska uppfylla villkoren i 2.3, 3.1 och 3.2 ovan.

Det är den sökande paraplyorganisationen som har bevisbördan att visa att dess medlemmar lever upp till kriterierna för att vara friluftslivsorganisation. Det sker genom rapportering enligt en av Svenskt Friluftsliv fastställd rapporteringsmall. Rapporteringen kan vara föremål för revisors granskning.

4. Tolkning och tillämpning av bidragsformerna

4.1 Organisationsbidrag

Organisationsbidrag från Svenskt Friluftsliv kan endast utgå till organisationer som har friluftsliv som sitt huvudsakliga ändamål och där utövande eller främjande av friluftsliv utgör en övervägande del av verksamheten. För att erhålla organisationsbidrag ska friluftsliv därför vara organisationens huvudändamål eller ändamålet för minst 50 procent av verksamheten. Se vidare under 2.3 ovan.

Syftet med organisationsbidrag är att ge förutsättningar för en långsiktig organisering och därmed stödja att det finns en organisatorisk infrastruktur för människor som vill organisera sig för att utöva friluftsliv. Denna bidragsform är inte avsedd för verksamhets- eller resultatstyrning (prop. 2009/10:255).

En organisation som erhåller annat statligt organisationsbidrag är inte berättigad att erhålla organisationsbidrag hos Svenskt Friluftsliv för samma bidragsår (förordningens paragraf 10).

4.1.1 Grundläggande begrepp

Enligt förordningen ska organisationsbidraget fördelas med antal medlemmar och aktivitetsnivå som grund. Det är därför avgörande att dessa begrepp definieras så att rättvisa och tydliga villkor etableras.

4.1.1.1. Bidragsberättigad medlem

Stödet till friluftslivets organisationer syftar till att stödja att människors organiserar sig för vistelse i naturen och utövande av friluftsliv och att ge möjligheter för alla människor till friluftsliv enligt förordningens paragraf 2. Organisationsbidraget utformas därför så att det gynnar organisationer som når många människor tolkat som individer, snarare än

organisationer som genom sin modell för organisering ger en och samma individ flera medlemskap.

Som bidragsberättigad medlem räknas därför:

Fysiska personer som genom en aktiv handling bekräftar sitt medlemskap i organisationen som vill tillgodoräkna sig medlemmen. Bekräftelse kan ske genom att betala en fastställd medlemsavgift eller genom annan dokumenterad aktiv handling. Av den aktiva handlingen ska det tydlig framgå att den avser medlemskap som omfattar det kalenderår där avstämning av medlemsantal sker, för närvarande 31 december.

En person kan endast räknas som bidragsberättigad medlem en gång. Även om en medlem enligt stadgar är medlem i mer än en organisatorisk nivå eller enhet i samma organisation, räknas den ändå endast som en bidragsberättigad medlem. En person kan alltså inte räknas som bidragsberättigad medlem flera gånger i en paraplyorganisation även om flera statsbidragsberättigade organisationer ingår i samma paraplyorganisation. Däremot kan en person räknas som stödberättigad medlem i flera **olika** statsbidragsberättigade organisationer under förutsättning att kraven ovan uppfylls.

I en paraplyorganisationens medlemsantal får endast räknas medlemmar i de av medlemsorganisationerna som uppfyller kraven för att vara friluftorganisation.

Det åligger varje sökande organisation att upprätthålla medlemsregister¹ som visar att ovanstående krav uppfylls.

Organisationens revisor ska intyga att organisationens rapporterade antal medlemmar är i enlighet med av Svenskt Friluftsliv fastställt regelverk.

4.1.1.2. Aktivitetsnivå

Den inledande paragrafen i förordning 2010:2008 beskriver att syftet med statsbidraget är människor ska organisera sig för vistelse i naturen och att utöva friluftsliv. För att organisationsbidraget ska spegla båda dessa delar används två komponenter för fastställande av aktivitetsnivå.

- Antal aktivitetstimmar per medlem
- Antal kommuner med aktiva lokala föreningar

I en paraplyorganisationens aktivitetsnivå får endast räknas aktivitetstimmar och antal kommuner med lokal organisering avseende de av medlemsorganisationerna som uppfyller kraven för att vara friluftorganisation.

4.1.1.2.1. Antal aktivitetstimmar per medlem

Genom att sätta aktivitetstimmar i förhållande till antalet medlemmar skapas mer jämlika möjligheter mellan stora och små organisationer. Organisationsbidraget ska gynna organisationer som aktiverar medlemmar och andra för att utöva eller främja friluftsliv

---

¹ Det behöver inte vara ett enda gemensamt medlemsregister, det kan vara en sammanställning av exempelvis lokala eller medlemsorganisationers medlemsregister, så länge som kraven i övrigt är uppfyllda.

En bidragsberättigad aktivitet utgörs av en av organisationen planerad, genomförd och dokumenterad verksamhet. Verksamhetens deltagare kan vara såväl medlemmar som andra. Aktiviteten kan omfatta såväl utövande som främjande av friluftsliv enligt definitionen 2.2 ovan. Föreningsaktiviteter som inte utgör friluftsliv får inte räknas.

För att vara bidragsberättigad ska en aktivitet vara planerad och genomförd på en eller flera förutbestämda platser vid en eller flera förutbestämda tidpunkter.

En aktivitet kan omfatta en eller flera deltagare, men en aktivitet där mer än 20 procent av deltagarna är anställda eller arvoderade av organisationen² som ansöker om statsbidrag, räknas inte som bidragsberättigad aktivitet.

Endast aktiviteter genomförda i Sverige räknas som bidragsberättigade aktiviteter.

Aktivitetstimmar är antalet klocktimmar (60 minuter) som en aktivitet pågår. Ingen enskild aktivitet kan omfatta mer än åtta (8) aktivitetstimmar. En aktivitet får inte omfatta mindre än 0,75 klocktimmar (45 minuter).

Dokumentation av en bidragsberättigad aktivitet ska vara så omfattande att det tydligt framgår att den är planerad av organisationen, den är genomförd på förutbestämda tidpunkter och platser, samt att det går att spåra vilka som deltog i aktiviteten.

De aktiviteter som ligger till grund för statsbidrag ska vara genomförda under kalenderåret före det år ansökan lämnas in.

Svenskt Friluftsliv kan kräva att organisationens revisor ska intyga organisationens rapporterade antal aktivitetstimmar är i enlighet med av Svenskt Friluftsliv fastställt regelverk.

4.1.1.2.2 Antal kommuner med aktiva lokala föreningar

Genom en lokal organisering bidrar friluftslivets organisationer till en infrastruktur som underlättar för människor som vill organisera sig för att utöva eller främja friluftsliv. Det är viktigt att friluftslivets organisationer finns där människor finns, vilket organisationsbidragets utformning ska gynna.

För att en kommun ska anses ha en aktiv lokal förening ska följande kriterier vara uppfyllda:

- En ideell förening med stadsegemenskap till den statsbidragsmottagande organisationen ska ha sitt säte i kommunen.
- Föreningen ska ha minst 15 medlemmar folkbokförda inom föreningens område.
- Föreningen ska ha hållit årsmöte där val av styrelse skett i enlighet med gällande stadga. Det senaste valet ska ha gjorts inom fyra kalenderår.

Om en statsbidragsmottagande organisation har mer än en aktiv förening i en kommun, räknas den ändå bara som en kommun.

---

² Detta är inget hinder för att exempelvis avlönade personliga assistenter utgör en större andel.

Om en lokalförenings område omfattar flera kommuner, räknas endast den kommun där styrelsen enligt stadgan har sitt säte. Detta gäller även paraplyorganisationers medlemmar. Om två eller flera medlemsorganisationer har lokal organisering i samma kommun räknas den ändå bara som en kommun.

Uppgift om antal kommuner med aktiva lokala föreningarna ska avse förhållandena 31 december året innan ansökan lämnas in.

Svenskt Friluftsliv kan kräva att organisationens revisor ska intyga organisationens rapporterade antal kommuner med aktiv lokal förening är i enlighet med av Svenskt Friluftsliv fastställt regelverk.

4.1.2. Grundbidrag

Förordningens skrivning om att *organisationsbidrag ges i förhållande till organisationens medlemsantal och aktivitetsnivå* ger utrymme för att avsätta en mindre del av det totala organisationsbidraget till ett grundbidrag som antingen är lika för alla organisationer eller varierar i ett par steg beroende på antal medlemmar.

Ett grundbidrag ger även mindre friluftsförbund förutsättningar för att upprätthålla en grundläggande struktur för medlemsdemokrati och verksamhet. Genom att särskilt stödja mindre friluftsförbund upprätthålls en mångfald som ger fler människor möjlighet att ta del av friluftsliv.

4.1.3. Begränsningsregler

I syfte att skapa förutsägbarhet och stabilitet i systemet kan styrelsen i sina instruktioner till fördelningskommittén ange begränsningsregler för hur snabbt förändringar av ovanstående parametrar ska slå igenom. Det kan exempelvis handla om att sätta tak för hur mycket ett organisationsbidrag kan förändras från ett år till ett annat, om hur stort det högst får vara per medlem eller som andel av totalt organisationsstöd. Men det kan också handla om motsatsen, att sätta gränser för hur snabbt ett organisationsbidrag för en enskild organisation kan minska från ett år till ett annat.

4.1.4. Nya kvalificerade organisationer

Organisationer som ansöker om och bedöms kvalificerade för organisationsbidrag och som inte erhållit organisationsbidrag från Svenskt Friluftsliv de senaste fem bidragsåren, erhåller de första bidragsåren ett reducerat organisationsbidrag enligt nedan.

År	Grundbidrag	Medlemsbaserat bidrag
År 1	50 %	50 % av beräknat bidrag enligt modell
År 2	100 %	65 % av beräknat bidrag enligt modell
År 3	100 %	85 % av beräknat bidrag enligt modell
År 4	100 %	100 %

För organisationer som fått organisationsbidrag under något av de fem bidragsåren som föregår ansökningsåret, används organisationsbidraget som betalades ut det sista året organisationen erhöll organisationsbidrag som utgångspunkt för tillämpning av gällande begränsningsregler. I övrigt erhåller organisationen organisationsbidrag på samma grunder som övriga mottagare.

Syftet med denna reglering är att ge tid för Svenskt Friluftsliv att omfördela mellan bidragsformer och inom organisationsbidraget så att rimligt stabila villkor kan upprätthållas för de organisationer som erhåller statsbidrag när nya organisationer kvalificerar sig.

4.2. Verksamhetsbidrag

Två typer av verksamhetsbidrag som kan sökas av bidragsberättigade friluftslivsorganisationer enligt avsnitt 2 och 3 ovan, ryms inom förordning 2010:2008.

Båda typerna avser specifika avgränsade verksamheter med särskilda krav på mätbara resultat. Verksamhetsbidragen, oavsett typ, söks i särskild ordning och kriterier för prioritering³ kan variera över tid. Efter ett verksamhetsår ska såväl uppnådda resultat i förhållande till plan som hur bidraget har använts rapporteras.

Enligt paragraf 9 i förordningen ska det av beslut om verksamhetsbidrag framgå vilket resultat bidraget är avsett för. Verksamhetsbidrag kan därför inte fördelas med någon matematisk modell, som exempelvis LOK-stöd, utan måste baseras på en ansökan kopplad till en viss verksamhet.

För båda typerna av verksamhetsbidrag kan styrelsen i de årliga instruktionerna till fördelningskommittén ange vilka prioriteringsgrunder som ska tillämpas.

4.2.1. Verksamhetsbidrag, grund

Detta bidrag kan utgå till pågående verksamhet i organisationen. Bidrag beviljas för ett år i taget men det finns ingen avgränsning av hur länge bidraget kan ges för en viss verksamhet.

Svenskt Friluftsliv gör varje år en förnyad prövning av samtliga ansökningar. Hänsyn tas till det vid tidpunkten gällande kriterier för prioritering samt till verksamhetens historiska resultat. Exempel på typer av resultat för denna typ av bidrag kan vara: antal nådda unika personer, antal nådda i en viss målgrupp, antal genomförda aktiviteter av någon typ, men också resultat kopplat till främjande av friluftsliv, exempelvis: antal kilometer underhållen vandringsled, antal byggda vindskydd etc.

Eftersom detta bidrag ges till pågående verksamhet är kraven på att planerade resultat uppnås höga.

4.2.2. Utvecklingsbidrag

Bidrag som beviljas för att ge friluftslivsorganisationerna möjlighet utveckla sin verksamhet främst med målet att nå fler människor eller nya målgrupper för friluftslivet.

En komponent vid utvärdering och beslut om utvecklingsbidrag bör vara utvecklingsprojektens möjlighet att fortleva i organisationens ordinarie friluftslivsverksamhet, exempelvis genom nya verksamheter finansierade på annat sätt än med utvecklingsbidrag, eller genom att verksamhetens kvalitet och/eller omfattning blir större.

---

³ Förslag på kriterier och modell för ansökan för de första åren kommer att tas fram efter styrelsens ställningstagande om typer av bidrag.

Resultat för denna typ av verksamhetsbidrag kan utöver ovanstående vara framtagna metoder/modeller för arbete, omfattning (antal deltagare, antal aktiviteter etc.) av verksamhet som finansieras med andra medel, framtaget utbildning/studiematerial, antal utbildade etc.

Utvecklingsbidrag ska avse utveckling av organisationens verksamhet som avser friluftsliv och inte användas till befintlig verksamhet eller verksamhet som inte är friluftsliv.

Utvecklingsbidrag kan inte användas för anskaffande av fast egendom eller av inventarier eller annan infrastruktur av väsentligt värde.

Detta bidrag beviljas för en avgränsad tidsperiod.